

GA 202. ŠESTO PREDAVANJE

Dornach, 10. decembar 1920.

To je bila stvar naše poslednje rasprave ovde na mogućnost, da se na jednoj strani nalazi u oblasti prirodnog, da vidimo šta je povezano na određeni način s moralnim, s duševnim, a s druge strane da vidimo šta je u duševnom, a šta je prisutno u prirodnom. Upravo u ovoj oblasti čovečanstvo se suočava s onim što bi se moglo nazvati alarmantnom zagonetkom. Ne samo da postoji ono što sam sada često iznosio na javnim predavanjima, da čovek, s jedne strane, kada primenjuje zakone prirode na univerzum i gleda u prošlost, mora sebi da kaže: Sve što je nastalo, što imamo u svom okruženju, polazeći iz nekog iskonskog pramaglovitog stanja, odnosno nečeg čisto materijalnog, što se potom na neki način diferenciralo, transformisalo i iz čega su nastala bića mineralnog, biljnog i životinjskog carstva, iz čega je takođe nastao i čovek. Ovo će ponovo biti na izvestan način na kraju univerzuma, ali u drugačijem obliku nego na početku, kao čisto fizički element. Ali onda će ono što se u nama rađa kao moral, naši ideali, u osnovi izbledeti i biti zaboravljeni i biće tamo jedno veliko groblje fizičkog, a unutar ovog konačnog fizičkog stanja, ono što kao razvoj duše neće imati smisla za ljude, jer je to samo bila neka vrsta mehurića od pene. Jedina prava stvar bi tada bila ono što se fizički razvija od iskonske pramagle do najjače diferencijacije različitih bića, da bi se onda ponovo vratilo u opšte stanje sveta nalik šljaci.

Takav pogled, do kojeg mora doći ko je iskren – odnosno da je iskren prema sebi – da ispoveda prirodni pogled na svet sadašnjosti, takav pogled nikada ne može da izgradi most između fizičkog i moralno-duhovnog. Dakle, takvom gledištu je uvek potrebno, ako ne želi da bude sasvim materijalistički i zapravo želi samo da vidi jedinu stvar na svetu u materijalnim procesima, uvek neku vrstu drugog sveta koji je takoreći izvučen iz apstrakcije, koji, ako uzmete samo prvi svet kao dat da bi ga nauka priznavala, onda bi se samo vera data. I ovo verovanje se prepušta razmišljanju sa svoje strane: ono što nastaje kao dobro u ljudskoj duši ne može ostati u svetu bez naknade; moraju postojati određene moći koje - ma koliko da filozofski misliliš da dolaze da budu isto, u stvari - nagrađuju dobre i kažnjavaju loše, i tako dalje. U naše vreme sigurno ima ljudi koji ispovedaju oba gledišta, iako stoje rame uz rame bez mosta. Ima ljudi koji, s jedne strane, dozvoljavaju da im se kaže sve ono što čisto naučni svet smatra i što ide uz Kant-Laplasovu teoriju prvobitne magline, idu saglasno s svim što im se iznosi kao konačno šljakasto stanje našeg razvoja, pa i to zauzvrat ispovedaju bilo koje religiozno uverenje: da će dobra dela nekako nađu svoju nagradu, a da će zli grešnici biti kažnjeni i tome slično. Činjenica da u našem vremenu postoje brojni ljudi kojima se duši nudi i jedno i drugo proizilazi iz činjenice da je u našem vremenu tako malo stvarne aktivnosti duša, tako da se ne može jednostavno, iz iste duše, s jedne strane prihvatiti svetski poredak koji isključuje realnost moralnog, a opet s druge strane prihvatiti neke moći koje nagrađuju dobro i kažnjavaju zlo.

Uporedite moralni i fizički pogled na svet s onim što je dostupno bez mosta iz udobnosti razmišljanja i osećanja brojnih ljudi danas, uporedite s nečim poput onoga što sam ovde prošli put objasnio kao rezultat duhovne nauke. Mogao sam da istaknem da svet svetlosnih pojava koji vidimo oko sebe, i da sve u spoljašnjoj prirodi posmatramo kroz ono što nazivamo svetlošću. Umeo sam da vam ukažem kako se u svemu što postoji kao svetlost oko nas treba videti šta su umiruće svetske misli, odnosno, svetske misli koje su

nekada u iskonskoj prošlosti bile misaoni svetovi određenih bića, misaoni svetovi iz kojih su tadašnja svetska bića propoznala svoje tadašnje svetske tajne tog vremena. Ono što su tada bile misli sija nam danas, u tome što su, da tako kažem, leševi misli, samo kosmičke misli, ono što umire: to svetli prema nama kao svetlost. - Dovoljno je da otvorite moju Tajnu nauku u osnovama i pročitate odgovarajuće stranice da biste saznali da, gledajući u daleku prošlost, *čovjek kakvog ga mi danas shvatamo kao biće nije postojao*. Postojala je samo neka vrsta senzornog automata prisutna, na primer, u vreme Saturna. *Ali takođe znate da je u to vreme svemir bio naseljen bio je kao što je sada*. Ali u to vreme druga bića, koja su naseljavala ovaj univerzum, preuzela su rang u ovom univerzumu koji čovek danas zauzima. Znamo da su ti duhovi koje nazivamo Arhai ili Prapočeci, da su ta bića stajala na ljudskom nivou tokom perioda starog Saturna. Oni nisu bili ljudi kao što su ljudi danas, ali su bili na ljudskom nivou. Sa sasvim drugačijom konstitucijom oni su ipak bili na ljudskom nivou. Arhandeli su stajali na ljudskom nivou tokom drevnog Solarnog vremena i tako dalje.

Zato se osvrćemo u daleku prošlost i kažemo sebi: Kao što mi sada hodamo svetom kao misleća bića, ova bića su hodala svetom kao misleća bića s ljudskim karakterom. Ali ono što je tada živelo u njima postalo je misao spoljašnjeg sveta. A ono što je u njima mentalno živelo u to vreme, tako da se samo spolja moglo videti kao njihova svetlosna aura, onda se vidi u orbiti sveta, pojavljuje se u svetlosnim činjenicama, tako da vidimo umiruće svetove misli kao svetle činjenice. Tama sada igra ulogu u ovim svetlosnim činjenicama, a za razliku od svetlosti, u tami živi ono što se može nazvati duševno-duhovnom voljom, što se može nazvati i ljubavlju s više orijentalnim obrtom materije. Tako da kada pogledamo u svet, s jedne strane vidimo svet svetlosti, ako mogu tako da kažem; ali ne bismo videli ovaj svet svetlosti, koji bi uvek bio providan čulima, da se tama u njemu ne bi učinila приметnom. I u onome što sada kao tama prožima svet, moramo tražiti ono što živi u nama kao volja na prvom nivou duše. Kao što se spoljašnji svet može posmatrati kao harmonija tame i svetlosti, tako se i naše unutrašnje biće, ukoliko se u početku širi u prostoru, može posmatrati kao svetlost i tama. Samo za našu sopstvenu svest svetlost je misao, delovanje je, tama u našoj volji, koja postaje dobrota, ljubav i tako dalje.

Vidite, dobijamo pogled na svet u kome je ono što je u duši samo od duše, a što je spolja u prirodi je, samo prirodno je, zato što imamo pogled na svet, koji smatra ono unutra iz onog spolja u prirodi da je kao rezultat ranijih moralnih procesa, gde su svetovi misli svetlost koja umire. Ali ovo takođe znači za nas: Ako pustimo da svoje misli nosimo u sebi, koje su to pre svega, u tome što su misli koje žive u nama, prema snazi koju je pokrenula naša praistorija. Ali mi se sve vreme prožimamo da iz ostatka našeg organizma da izbacimo misli s voljom. Jer ono što nazivamo najčistijim mislima su ostaci davne prošlosti, prožetih voljom. Tako da i to čisto razmišljanje - to imam u novom izdanju veoma energično izraženo u mojoj „Filozofiji slobode“- prožeta je voljom. Ali ono što nosimo u sebi, (Šema 12), preneće se u daleku budućnost, a u dalekoj budućnosti ono što je sada položeno u nama kao prva klica će zasijati u spoljašnjim pojavama. Tada će biti bića koja gledaju u svet na isti način na koji mi sada gledamo u svet sa zemlje, i ta bića će reći: Priroda sija oko nas. Zašto nas ona sija na način na koji sija nama? Jer su dela na zemlji na izvestan način činili ljudi, jer ono što sada vidimo oko sebe je rezultat onoga što su ljudi na zemlji nosili kao klicu. - Sada stojimo tamo i gledamo u spoljašnju prirodu. Možemo da stojimo tamo kao suve, trezvene apstrakcije, možemo da analiziramo svetlost i njene fenomene kao što to rade fizičari: analiziraćemo ove pojave iznutra hladno kao laboratorijski ljudi; ovo će rezultirati nekim veoma lepim, duhovitim stvarima, ali tada se nećemo suočiti sa spoljnim svetom kao potpuna ljudska bića. Suočavamo se sa spoljnim

svetom kao potpuna ljudska bića samo kada možemo da osetimo ono što nam se pojavljuje u zoru, šta nam se pojavljuje na plavom nebeskom svodu, šta se pojavljuje u zelenoj biljci, kada možemo osetiti ono što opažamo u talasima talasastim - jer se svetlost ne odnosi samo na svetlost koja se može uočiti okom, već ovde koristim izraz svetlost za sva čulna opažanja. U onome što opažamo oko sebe, šta vidimo tamo? Vidimo svet koji, međutim, može da podigne našu dušu u kojoj se nalazi određeni način da se naša duša otkrije kao ono što jesmo i što moramo da imamo da bismo uopšte smisleno mogli da gledamo u smisleni spoljašnji svet. Ne stojimo tamo kao potpuni ljudi ako se samo suočimo s ovim svetom na način da ga suvo analiziramo kao fizičari. Sa ovim svetom se suočavamo kao potpuna ljudska bića samo kada sebi kažemo: ono što tamo sija, što tamo zvuči, u konačnom je bledenju je ono što su razvijena bića razvila u svojim dušama davno u iskonskoj prošlosti; moramo im biti zahvalni. - Mi ne gledamo u svet kao suvi fizičari, mi sa osećanjem zahvalnosti gledamo prema onim bićima koja su *pre toliko i toliko miliona godina, recimo, tokom živeli kao ljudi u drevna vremena Saturna* kao što mi živimo kao ljudi danas, i koji su mislili i osećali na takav način da danas imamo divan svet oko nas. Ovo je značajan rezultat pogleda na svet zasićenog realnošću, jer nas navodi ne samo da u svet gledamo kao suvoparni, već puni zahvalnosti za ona bića koja su u najmračnijoj prošlosti kroz svoja razmišljanja i kroz svoja dela doneli su ono što je za nas bilo ono što nas okružuje u svetu koji nas uzdiže. Zamislite samo to potrebnim intenzitetom, ispunjavajući se ovom idejom da morate da kažete hvala dalekim praljudima jer su oni stvarali naše okruženje oko nas. Napunite se ovom mišlju, a zatim je donesite sebi da kažete: Moramo da organizujemo svoje misli i osećanja na odgovarajući način, na način koji imamo na umu kao moralni ideal, tako da ona bića koja dolaze posle nas mogu da vide sredinu za koju moraju da nam budu zahvalni isto toliko koliko i mi našim najdaljim precima koji su sada, bukvalno, u odnosu na njihove efekte dok nas svetleći duhovi okružuju. *Danas vidimo svetli svet; to je bio moralni svet pre miliona godina.* Mi u sebi nosimo moralni svet; posle miliona godina to će biti svet svetlosti.

Vidite, potpuni pogled na svet vodi k ovakvoj percepciji sveta. Nepotpun pogled na svet, on vodi svakojakim idejama i pojmovima, svakojakim teorijama o svetu, ali ne ispunjava punog čoveka, jer ostavlja praznim njegova osećanja. Međutim, to ima svoju vrlo praktičnu stranu, iako današnji ljudi jedva da vide to u praksi. Ali onaj ko je iskren prema današnjem svetu zna da ne sme dozvoliti da on sklizne u propadanje; on bi želeo da gleda u školu i univerzitet budućnosti gde ljudi ne ulaze u osam ujutru sa nekim ležerno ravnodušnim osećanjem, a izlaze u jedanaest, dvanaest ili jedan sat sa istim opuštено ravnodušnim osećanjem, najviše s malo ponosa zbog činjenice da su opet postali toliko i toliko pametniji - pretpostavimo da su to postali. Ne, čovek može svoj pogled usmeriti k budućoj perspektivi u kojoj oni koji odatle odlaze u jedanaest, dvanaest ili jedan čas napuštaju škole u isto vreme sa osećanjima prema svetu koja sežu u univerzalno, dok su im duše se postavljaju zajedno s inteligencijom usmerene k svetu u razvoju, s osećanjem zahvalnosti prema iskonskoj prošlosti, u kojoj su delovala bića koja su oblikovala našu okolnu prirodu kakva jeste, i osećaj velike odgovornosti koju imamo jer se naši moralni impulsi u nama postaju kasnije blistavi svetovi. Naravno, ostaje vera ako hoćete da kažete ljudima: iskonska pramagla je stvarna, šljaka budućnosti je stvarna, a između u međuvremenu, bića stvaraju moralne iluzije koje se u njima dižu kao pena. Vera onda ne kaže ovo poslednje; a morala bi to da kaže da je poštena. Nije li nešto suštinski drugačije kada čovek sam sebi kaže: Da, ono što je **odmazda postoji, jer je sama priroda osmišljena tako da se ta odmazda dogodi**: tvoje misli postaju blistavo svetlo. Objavljuje se moralni svetski poredak. *Ono što je u jednom trenutku moralni svetski poredak je u drugom*

trenutku fizički svetski poredak, a ono što je fizički svetski poredak u jednom trenutku bio je moralni svetski poredak u drugom trenutku. Sve moralno je predodređeno da se pojavi u fizičkom. Da li osobi koja duhovno gleda na prirodu treba dodatni dokaz moralnog svetskog poretka? Ne, opravdanje moralnog svetskog poretka leži u samoj duhovno shvaćenoj prirodi. Čovek se uzdiže do ove slike ako pogleda čoveka, rekao bih, u njegovoj punoj ljudskosti.

Počnimo s priviđenjem kroz koju svi prolazimo svaki dan. Znamo da zaspati i probuditi se zavise od toga da se ljudsko biće s njegovim Ja i njegovim astralnim telom odvoji od fizičkog i eterskog tela. Šta to zapravo znači u odnosu na kosmos? Zamislimo fizičko telo, etersko telo, astralno telo i Ja povezane jedno s drugim radi buđenja. Zamislimo ih sada odvojeno za spavanje (Tabela 2): Koja je, rekao bih, kosmička razlika između njih dvoje? Vidite, kada pogledate stanje sna, onda u ovom stanju sna doživljavate svetlost.

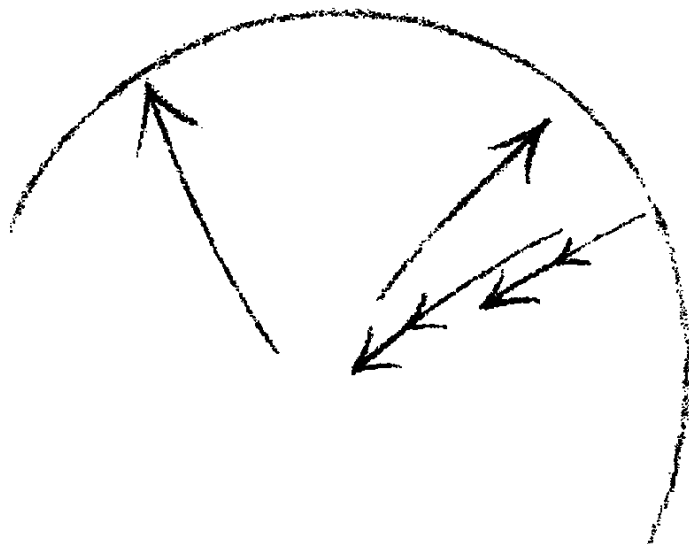
Doživljavajući svetlost, doživljavate umirući svet misli prošlosti. I dok doživljavate, takoreći, umirući svet misli prošlosti, vi ste skloni da imate prijemčivost da opažate duhovno kako se proteže u budućnost. Činjenica da ljudi danas imaju samo tupu percepciju o tome ništa ne menja. Ono što je za nas sada bitno jeste da smo u ovom stanju prijemčivi za svetlost.

Kada zaronimo u telo, postajemo unutrašnje duhovno – kad kažem unutrašnje duhovno, to znači da smo mi samo duše a ne šljaka – mi postajemo mentalno prijemčivi uranjanjem u telo, za razliku od svetlosti, za tamu. Ali ovo nije puka negativna stvar, mi postajemo prijemčivi za nešto drugo. Kao što smo bili osetljivi na svetlost dok smo spavali, tako kada se probudimo postajemo osetljivi na težinu (šema 12). Rekao sam da nismo Vaga; mi ne postajemo prijemčivi za težinu merenjem svojih tela, već uranjanjem u svoja tela postajemo prijemčivi za težinu iznutra, duhovno. Nemojte se iznenaditi što je prva stvar neodređena kada se izgovara. Za stvarno iskustvo duše, obična svest isto tako spava kada je budna kao što spava kada spava. U današnjoj normalnoj svesti čovek ne opaža kako živi na svetlosti kada spava. Kada je budan, on ne shvata kako živi u težini. Ali to je tako: *osnovno iskustvo osobe koja spava je život u svetlosti.* U snu dok spava, mentalno nije prijemčiv za teško, za činjenicu teškog. Njegova težina je na neki način uzeta. Lako živi u svetlu. On ne zna ništa o težini. Prvo nauči da prepozna težinu unutra, u početku podsvesno. Ali to odmah sledi iz imaginacije: ono to uči prepoznavanje težine po poniranju u sopstveno telo.

To se za duhovno-naučna istraživanja pokazuje na sledeći način. Kada se uzdignete do nivoa znanja imaginacije, možete posmatrati etersko telo biljke. Kada posmatrate etersko telo biljke, imaćete unutrašnje iskustvo: ovo *etersko telo biljke* vas neprestano vuče nagore, *ono je bestežinsko.* ko, pak, pogledate eterično telo čoveka, ono je teže, takođe za imaginativno predstavu. Samo imate osećaj: težak je. I odatle dolazi do spoznaje da je, na primer, eterično telo ljudskog bića nešto što, kada je duša u njemu, prenosi težinu ovoj duši. Ali to je natprirodni prvobitni fenomen. Uspavana, duša živi u svetlosti, dakle živi u lakoći. Kada je budna, duša živi u težini. Telo je teško. Ova moć se prenosi na dušu. Duša živi u težini. To znači nešto što se sada prenosi u svest. Pomislite na trenutak buđenja, šta je to? Kad spavaš – ležiš u krevetu, ne mrdaš, volja ti je paralizovana. Istina, i ideje su paralizovane, ali i ideje su paralizovane samo zato što je paralizovana volja, jer volja ne poseže u tvom sopstvenom telu, zar nije tako, koristi čula, stoga su ideje paralizovane. Osnovna činjenica je paraliza volje. Kako volja postaje aktivna? Jer duša oseća težinu kroz telo. Ovo zajedničko življenje s dušom [težinom] daje zemaljskom čoveku činjenicu volje. A prestanak volje samog čoveka nastaje kada je čovek u svetlosti.

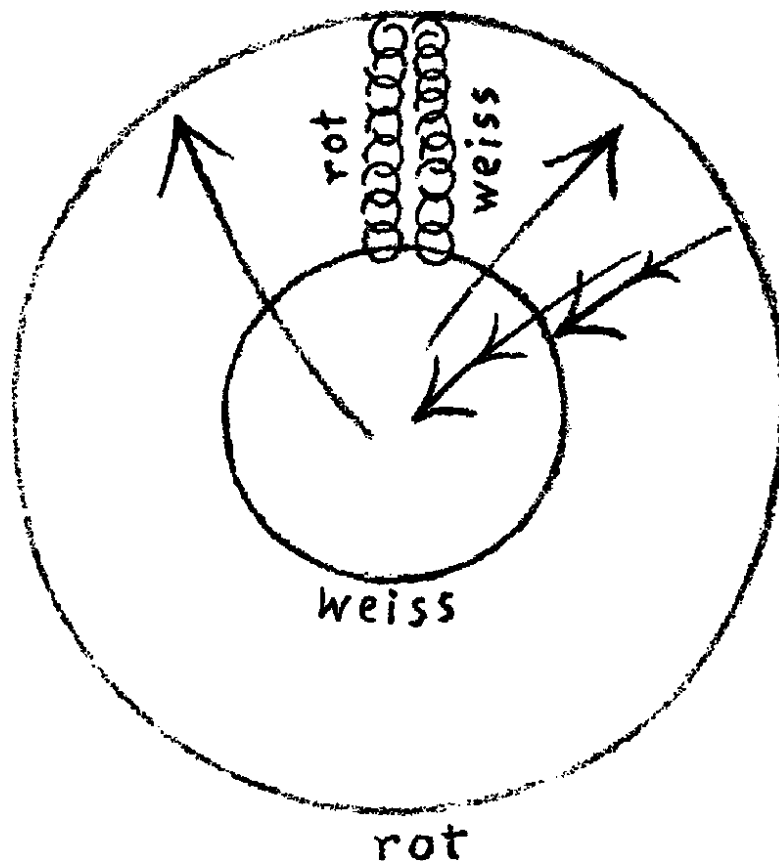
Time ste predstavili dve kosmičke sile, svetlost i težinu, kao velike suprotnosti u kosmosu. Zaista, svetlost i težina su kosmičke suprotnosti. Ako pogledate planetu zamislite: težina vuče k centru, svetlost pokazuje spolja od centra u svemir (strelice). Čovek misli da je svetlost samo u mirovanju. U stvari, to ukazuje iz planete. Svako ko misli o gravitaciji kao **o sili privlačenja, tj. Njutnovskoj**, zapravo razmišlja prilično materijalistički, jer misli da **nešto poput demona ili tako nešto zapravo sedi u zemlji sa konopcem** koji vi, međutim, ne vidite, i on privlači kamen. Govori se o privlačnosti koju niko nikada ne može dokazati nigde drugde osim u mašti. Ali neko govori o ovoj privlačnosti. Pa, ljudi ne vole da senzualizuju ovu stvar, ali mogu da pričaju o privlačnosti u Njutnovskim terminima. U zapadnoj kulturi jednog dana će se desiti da sve što postoji mora na neki način biti predstavljeno čulima. Dakle, neko bi mogao reći ljudima, pa, možda mislite na privlačnost kao na nevidljivu vrpcu; ali onda morate barem *zamisliti da se svetlost njiše (balansira), kao da je odbačena*. Čovek bi tada morao predstaviti svetlost kao silu izbacivanja. Za one koji žele da ostanu više u stvarnosti, dovoljno je da jednostavno vide kontrast, kosmički kontrast između svetlosti i težine.

A sada, vidite, mnoge stvari su zasnovane na ovome što sam upravo rekao, posebno u odnosu na ljudska bića. Kada pogledamo svakodnevnu pojavu uspavlivanja i buđenja, kažemo: kada zaspi, čovek prelazi iz polja težine u polje svetlosti. Živeći u polju svetlosti, ako je dovoljno dugo živio bez težine, ponovo dobija živu čežnja da ga zagri težina, i opet se vraća u težinu, budi se.

CRVENO

To je stalna oscilacija između života u svetlosti i života u težini, buđenja i uspavlivanja. Ako neko finije razvije svoje sposobnosti osetljivosti, onda će to moći direktno da oseti kao lično iskustvo, izdizanje iz težine u svetlost, da tako kažem, a težinu zauzvrat preuzima težina kada se probudi.

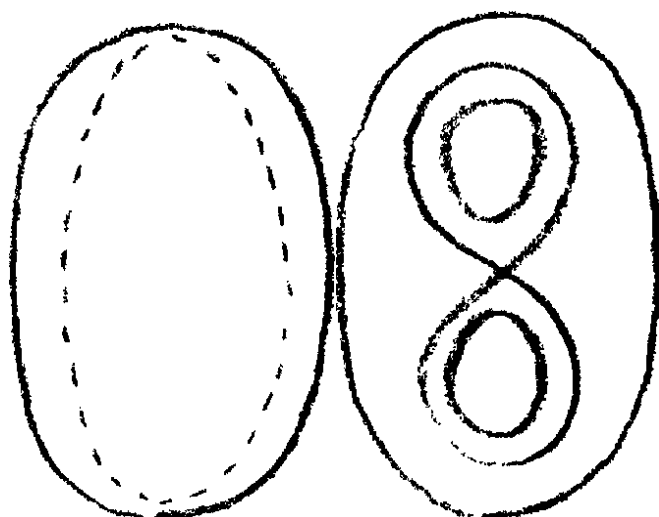
Ali sada zamislite nešto drugo, sada zamislite da su ljudska bića vezana za zemlju između rođenja i smrti. Vezan je za zemlju jer je njegova duša u ovom stanju između rođenja i smrti kada je to za neko vreme ko je živio u svetlosti uvek oseća glad za težinom, vraća se u stanje težine. Kada – o tome ćemo nadalje – nastupi situacija u kojoj te gladi za težinom više nema, onda će čovek sve više slediti svetlost. To radi do određene granice (pogledajte crtež, crveno). On prati svetlost do određene granice, a kada je stigao na krajnju periferiju univerzuma, potrošio je ono što mu je težina dala između rođenja i smrti, tada počinje nova čežnja za težinom, i on ulazi u svoj put nazad (vidi crtež, belo) zauzvrat do novog oličenja. Dakle, (tabela 11) da se i u tom intervalu između smrti i novog rođenja, oko ponoćnog časa postojanja, javlja neka vrsta gladi za težinom. Ovo je pre svega najopštiji izraz za ono što čovek doživljava kao čežnju za povratkom u novi život na zemlji. Ali sada, dok se čovek vraća novom životu na zemlji, moraće da prođe kroz sferu susednih, drugih nebeskih tela. Oni utiču na njega na najrazličitije načine, a rezultat tih efekata on donosi sa sobom u ovaj fizički život kada uđe u ovaj fizički život kroz začecje. Iz ovoga se vidi da je važno zapitati se: kako stoje zvezde u sferama kroz koje čovek hoda unazad? – Jer u zavisnosti od toga kako čovek pređe svoju sferu zvezda, njegova čežnja za zemaljskom težinom se formira na različite načine. Ne samo da zemlja zrači izvesnom težinom za kojom čovek ponovo čezne, već i ostala nebeska tela kroz čiju sferu on prolazi u pokretu k novom životu, deluju na njega svojom težinom. Tako da se čovek kada se vrati može naći u različitim situacijama koje opravdavaju da se kaže sledeće, na primer: Ljudsko biće koje se vraća na zemlju ponovo žudi da živi u zemljinoj težini. Ali prvo prođe sferu Jupitera. Jupiter takođe zrači težinu, ali onu koja je pogodna da čežnji za zemaljskom težinom doda izvesnu radost. Dakle, ne samo da će čežnja za zemaljskom težinom živeti u duši, već će ova čežnja dobiti radosnu nijansu raspoloženja. Čovek prolazi sferu Marsa. On čezne za zemaljskom težinom. Već je u njemu radosno

raspoloženje. Mars takođe deluje na njega svojom težinom, implantira, da tako kažem, inokulira dušu koja radosno žudi za težinom na zemlji, aktivnošću da ode u ovu težinu zemlje kako bi moćno iskoristila sledeći fizički život između rođenja i smrti. Sada je duša toliko napredovala da u svojim podsvesnim dubinama ima impuls da jasno čezne za zemaljskom težinom i da moćno iskoristi ovozemaljsko ovaploćenje tako da se žudnja radost, radosna čežnja, izrazi sa intenzitetom. Čovek i dalje prolazi sferu Venere. Shvatanje životnih zadataka sa ljubavlju pomešano je sa ovom radosnom čežnjom koja teži k snazi.

Kao što vidite, govorimo o različitim težinama koje izvire iz kosmičkih tela i povezujemo ih sa onim što može da živi u duši. Opet, gledajući u kosmički prostor, nastojimo da se pozabavimo onim što je prostorno i fizički raspoređeno moralno u isto vreme. *Ako znamo da volja živi u težini i ako znamo, s druge strane, da je svetlost suprotstavljena volji*, možemo reći: Svetlost se vraća sa Marsa, svetlost se vraća sa Jupitera, svetlost sija nazad sa Venere; u isto vreme modifikacija svetlosti živi u silama gravitacije. Znamo da misli umirućeg sveta žive u svetlosti, svetovi koji će živeti u silama gravitacije kroz seme volje. Sve to zrači kroz duše dok se kreću kroz prostor. Gledamo na svet fizički, gledamo ga i moralno u isto vreme. Fizičko i moralno ne postoje jedno pored drugog, čovek je samo u svojoj ograničenosti sklon da kaže: fizičko je s jedne strane, moralno s druge. - Ne, samo su drugačiji mesta interesa, što su samo po sebi dosledni. Svet se kreće k svetlosti, evoluira, u isto vreme, evoluira k osveti, k očevidnoj osveti. Smisleni svetski poredak se sam otkriva polzeći od prirodnog svetskog poretka.

Čovek mora biti načisto s činjenicom da se do takvog pogleda na svet ne dolazi kroz filozofsko tumačenje, već da se u njega urasta postepeno učeći da se produhovljuje fizičke koncepte kroz duhovnu nauku; na taj način sama sebe moralizuje. *A kada neko nauči da gleda kroz svet fizičkog u svet u kome je fizičko prestalo, a duhovno je prisutno, prepoznamo da je moralno tu.*

Vidite, to bi zaista mogli biti ljudi sa određenim idejama dolazeći do ovoga danas – samo želim da vam to predstavim na kraju, iako je to van razmišljanja većine vas – želeo bih da kažem, sasvim naučen, da razmotrite ono što sam upravo rekao. Dakle, imate ovu liniju, koja nije elipsa, ali se razlikuje od elipse po tome što je ovde više zakrivljena (crtež levo) - ovu liniju često vidite na zgradi - elipsa bi bila otprilike ovako (tačkasta) .

Šema 12.

Ali ovo je samo poseban oblik ove linije; ova linija takođe može poprimiti ovaj oblik ako promenite matematičku jednačinu (lemniskata). Ovo je ista linija kao i druga. Jednom kada se ovako vozim i zatvorim ovde; Pa, pod određenim uslovima ne idem ovako na vrh, već ovako okolo i onda se ponovo vraćam i zatvaram na dnu. Zaista ista linija ima drugi oblik. Ako počnem ovde, izgleda da ću samo ovde završiti; sada moram da izađem iz ravni, iz svemira, moram da idem ovamo, da se vratim ponovo ovde. Sada ponovo moram da izađem iz sobe, moram da nastavim red ovde i zatvorim ga na dnu. Samo je linija malo izmenjena. To nisu dve prave, to je samo jedna linija, ona takođe ima samo jednu matematičku jednačinu; to je samo jedna linija ali s kojom izlazim iz prostora. Ako nastavite sa ovom idejom, moguća je i druga stvar: mogu jednostavno da uzmem ovu liniju s table (lemniskata), ali takođe mogu da zamislim ovu liniju kao da njena polovina leži unutar prostora; obilaskom, moram da napustim sobu. Moram da izađem iz prostora, pa završim ovako: evo druge polovine, ali je samo van običnog prostora, nije u običnom prostoru. I ona je takođe tamo. A kada biste razvili ovakav način razmišljanja, koji bi matematičari, na primer, danas sigurno mogli da imaju, da to žele, došli biste do drugačije ideje o izlasku iz svemira i povratku u svemir. Ovo je definitivno nešto što odgovara stvarnosti. Jer svaki put kada nešto preduzmete, mislite na to šta ste preduzeli; pre nego što poželite, izađite iz sobe, a kada pomerite ruku, vratite se u sobu. U međuvremenu ste van sobe, vi ste na drugoj strani sobe.

Definitivno morate razviti ovu ideju - s druge strane sobe. Tada dobijate ideju o stvarnom natčulnog, onda se pre svega dolazi do imaginacije i morala u njegovoj stvarnosti. Moral u svojoj stvarnosti je tako teško zamisliv iz današnjeg pogleda na svet, jer ljudi žele da zamišljaju sve što žele da zamisle u prostoru, žele da odrede po meri, težini i broju, dok je u stvari stvarnost u svakoj tački, voleo bih reći da prostor prevazilazi prostor i ponovo se vraća u prostor. Ima ljudi koji zamišljaju Sunčev sistem, komete u Sunčevom sistemu, kažu: kometa se pojavljuje, (šema), zatim prolazi kroz ogromnu dugu elipsu i onda dolazi ponovo posle dugo vremena. - Ovo nije tačno za mnoge komete. To je tako da se komete pojavljuju, izlaze, rasipaju se ovde, zaustavljaju se, ali se ponovo formiraju s druge strane, ponovo se formiraju odavde i vraćaju se odatle, generalno opisuju linije kojima se uopšte ne vraćaju. Zašto? Zato što komete izlaze iz svemira i vraćaju se na sasvim drugo mesto. Sasvim je moguće u kosmosu da nekako iz kog prostora su se komete raspršile i na drugom mesto u prostoru da se vrati.

U nastavku ovih razmišljanja sutra neću o tome da vas i dalje mučim idejama koje sam vam dao u zadnjih deset minuta jer znam da bi bili daleko od mašte velikog broja vas. Ali ponekad moram da istaknem da bi ova duhovna nauka, kakva se ovde neguje, mogla da računa na najrazvijenije naučne ideje, da je za to postojala prilika, odnosno da je postojala mogućnost, ono što se danas bezumno praktikuje, posebno u tako zvanim egzaktnim naukama, već da se zaista pronikne duhom. Nažalost, ova opcija nije dostupna; posebno stvari poput matematike i tako dalje se danas rade uglavnom na najbezumniji način. I zato je humanistika, kao što sam nedavno i naglasio na javnom predavanju u Bazelu, privremeno zavisna od afirmacije pred obrazovanim laicima, što mnogi ljudi koji sada žele da budu naučnici zameraju. Da naučnici nisu bili toliko lenji u pogledu duhovnih razmatranja, duhovna nauka ne bi imala potrebu da se afirmiše samo pred obrazovanim laicima, jer može da računa s najvišim naučnim idejama i takođe računa do ovih najviših naučnih ideja s potpunom tačnošću, jer je svesna njihove odgovornosti.

Doduše, naučnici se ponašaju u ovim stvarima suprotno na najneobičniji način. Vidite, ima jedan učeni gospodin – skrenuo sam mu pažnju nedavno na jednom javnom predavanju –

očigledno je to slušao ovde u Dornahu gde su održani univerzitetski kursevi. Jer pre toga je nešto čuo za valdorfsku školu i očigledno pročitao moj uvodni govor za Valdorfsku školu u „Waldorf-Nachrichten“ i pročitao još jedan esej. U uvodnom govoru van konteksta, imenovao sam pedagoga koji po mnogo čemu deli isto mišljenje kao i taj naučnik. Tom prilikom, gospoda koja tako često optužuju antropozofiju da dovodi do sugestije ili autosugestije odmah bivaju hipnotisani jer čuju: pomenut je neko ko deli moje naučno mišljenje. - Tada je gospodin postao veoma pažljiv. Sada se očigledno osećao uvredljivo od svega što je urađeno na kursevima univerziteta u Dornahu. Zato nije mogao a da ne napiše sledeće: „O univerzitetskim kursevima za antropozofe u Dornahu kod Bazela, koji su održani u jesen ove godine. J., izražena je nada da će odavde velike, snažne ideje pokrenuti novi razvoj našeg naroda i udahnuti mu novi život. Svako ko ispituje etičke osnove ovog pokreta za njihovu pravu vrednost ne može deliti ovu nadu osim ako se ovi temelji ne podvrgnu kritičkom ispitivanju, na šta nameravaju da podstaknu prethodni redovi.“

Pa, zašto su ovi "prethodni redova" zapravo napisani? Dakle, univerzitetski kursevi, njihova etička osnova moraju biti ispitani, podvrgnuti kritici, jer moraju imati veze s onim što takav gospodin mora da deklarise, što on naziva moralnim niskim, jer počinje svoj esej, ono što je naslovio « Etičke jeresi»: «U vremenima morala nizak nivo, koji nemački narod verovatno nikada ranije nije iskusio te je dvostruko neophodno, da velika obeležja morala, kako ih je definisao Kant i Herbart budu postavljeni da brane a oni se nisu promenili da bi se pomeri u korist relativističkih sklonosti. Reč Frajhera fon Štajna da narod može ostati jak samo kroz to da održi u životu vrline zbog kojih je izrastao, danas se mora ubrojati među prve zadatke usred raspada svih moralnih pojmova.»

Sada čovek datira raspad moralnih koncepata još od rata i nalazi jednu veoma izvanrednu stvar: „Da u ovom raspadu spis vođe antropozofa u Nemačkoj, dr. Rudolf Štajner, koji je uključen, mora da bude posebno žaljen, jer ima idealističku osnovnu crtu ovog pokreta, koji ima za cilj snažnu internalizaciju pojedinca - to je ono što on ima a što je preuzeo iz nekoliko članaka u "Waldorfnachrichten" - «Ne poričite i u svom planu ni Plan tročlanstva što je razmatrano u broju 222 od <Tags>, tu ljudi mogu pronaći promotivne misli. Ali u tekstu „Filozofija slobode“ (Berlin 1918) on prenateže svoj individualistički stav na način koji vodi raspadu društvene zajednice i stoga se protiv njega mora boriti.»

Tako ćete videti: 1918. je niskog moralnog nivoa koji je proizišao iz rata, pa je napisana „Filozofija slobode“! Naravno, dobri čovek se nije zamario time decenijama dok je postojala Filozofija slobode, samo je pročitao poslednje izdanje, tačnije 1918. godine, tako precizno da nije mogao da kaže koliko je ova knjiga stara, da je sasvim izvesno dolazi iz vremena kada je govorio o tome kako smo divno daleko stigli, do kakvog razjašnjenja, kada je bio daleko od toga da govori o moralnom niskom: Pa onda! Do sada je savesnost ovih vaspitača omladine. Čovek nije samo profesor filozofije, već pre svega učitelj. Dakle, on ne samo da mora da predaje na univerzitetima, već i da pedagoški vaspitava decu. I sam je tako dobro vaspitan da oseća da je delo, Filozofija slobode, napisano 1918. godine. Stoga mu je takođe lako izveštavati o svrsi ovog pisanja. Razmotrite situaciju: 1893. pojavljuje se "Filozofija slobode". Tada su se pojavile ideje. Dakle, ako se pretpostavi da je u to vreme objavljena Filozofija slobode, šta znače sledeće reči, koje čine vrhunac čitavog eseja: „Ovi slobodni ljudi dr. Štajnera više nisu ljudi. Oni su već ušli u svet anđela na zemlji. U tome im je pomogla antropozofija.“

Sada vas pitam: 1893. godine pojavljuje se "Filozofija slobode", objavljena sa namerom da ljudima pruži etiku koju im antropozofija može pomoći da dostignu: „Zar to ne bi moralo

biti neizrecivo usred mnogostruke zbrke života na zemlji, da li bi bio blagoslov biti transportovan u takvo okruženje? Pretpostavimo da mala grupa uspe da se liši svega ljudskog i da uđe u čistiju egzistenciju u kojoj će biti dozvoljeno da se u potpunosti živi zaista slobodno izvan dobra i zla – ono šta ostaje širokim narodnim masama s materijalnim potrebama i životnim brigama tako blisko isprepletenih, zar ne?"

Vidite, dakle, da je stvar predstavljena kao da se „Filozofija slobode“ pojavila u Berlinu 1918. a Antropozofija bi ušla tu da pomogne onim ljudima koji u „Filozofiji slobode“ su prikazani da treniraju!

Sa ovom savesnošću danas pišu naši naučnici stvari. To je ista savesnost sa kojom je doktor teologije piše da bi ovde bila napravljena statua Hrista visoka devet metara, sa luciferijskim crtama na vrhu i životinjskim crtama na dnu, karakteristike, protiv kojih stoji činjenica da ta statua Hrista na vrhu ima čisto ljudsko idealno lice, a dole je još uvek blok drveta, naime uopšte je nema. Ovo ne samo da se opisuje kao da mu je to neko saopštio, ovaj doktor teologije, već piše kao da je to izneo kao da je i sam bio tamo. Podseća se anegdota koju sam javno pomenuo na predavanju u Bazelu, kako neko kada dođe kući uveče kaže da li je trijezan ili pijan: Ležiš u krevet i staviš cilindar na glavu Duvet; ako ga vidiš jednom, trezan si, ako ga vidiš dvaput, pijan si. Čovek mora bar da bude u tom stanju ako vidi ovo što se ovde pravi kao Hristov kip kako ga je video onaj doktor teologije.

Ali osim ovih napada, u ovom slučaju se može postaviti pitanje: kakvi su to teolozi? Šta su ovi hrišćani? Kakvi su to vaspitači mladih, koji imaju takav odnos prema istini i istinitosti, i kako jedna nauka mora biti obdarena takvim osećajem za istinu i istinitost? Takvu nauku danas zapravo predstavlja većina ljudi na profesorskim stolicama i u knjigama, od takve nauke čovečanstvo živi.

Između svih ostalih obaveza koje ima, ima duhovna nauka takođe zadatak da očisti našu duhovnu atmosferu od onih para neistine, laži koje nisu samo preovladavle u spoljašnjem životu, što se može dokazati do današnjih dubina pojedinačnih nauka. I opet od ovih duboko u sebi tada izlazi ono što je tako pogubno u društvenom životu. Izvođenje radova. Mora se skupiti hrabrost da se uđe u ove stvari da se obasjaju pravim svetlom. Međutim, ovo zahteva da se jedino može zagrejati pogled na svet koji zaista gradi most između moralnog svetskog poretka i fizičkog poretka sveta, tako što se sijajuće sunce može posmatrati u isto vreme kao i koncentracija sunca na zalasku. Svetovi misli, ono što izbija iz dubina zemlje, mogu se istovremeno smatrati pripremom onoga što opstaje u budućnosti, semenom, voljnim, prožimajući svet voljno. O tome želimo više da razgovaramo sutra.

Preveo

Mr Đorđe Savić,

Pančevo, 2023.